

Hösten 2020 fick Sida i uppdrag¹ av regeringen att utveckla och stärka sitt arbete med biologisk mångfald och ekosystem, inklusive genom åtgärder som bidrar till återställande, bevarande och hållbart nyttjande av biologisk mångfald, samt åtgärder för att adressera andra områden av strategisk betydelse för att motverka förlust av biologisk mångfald.² I maj 2024 slutrapporterade Sida om vad som åstadkommits inom ramen för uppdraget. Denna brief sammanfattar resultat och lärdomar från arbetet med biologisk mångfald under perioden 2020-2023.

RESULTAT

Sidas totala finansiella stöd till biologisk mångfald har ökat från 1,77 miljarder kronor 2020 till 2,08 miljarder kronor 2023 (en ökning motsvarande 18 procent). Antalet insatser med biologisk mångfald som huvudmål eller delmål har ökat från 214 stycken 2020 till 256 stycken 2023.

Sida har under perioden 2021-2023 fattat beslut om fem garantier där biologisk mångfald utgör ett delmål. Den sammanlagda summan mobiliserat kapital som dessa förväntas generera uppgår till drygt 1,1 miljarder kronor

Den region som tar emot störst andel av Sidas stöd till biologisk mångfald är Afrika. Under perioden har särskilt arbetet med blå ekonomi och biologisk mångfald i havet stärkts i regionen. Det sker genom synergier mellan bilaterala och regionala insatser liksom genom forskningsstöd. Arbete inom detta område har också stärkts i MENA-regionen. Resultat från globala samarbeten stärker också de regionala och nationella initiativen, till exempel genom stärkt kapacitet för att bibehålla och restaurera marina ekosystem och dess biodiversitet, samt arbete för att ta fram ramverk som länkar ihop blåa sociala trygghetssystem, fiskeförvaltning och sysselsättning.

Förlusten av biologisk mångfald är högst i Latinamerika, vilket avspeglas i att 24 procent av utbetalningarna inom den regionala strategin för Latinamerika går till insatser med biologisk mångfald som huvudmål. Stödet går till exempel till arbete med hållbart skogsbruk genom stöd till civilsamhälle,

forskningscenter och till ett Team Europe Initiative (TEI) med fokus på Centralamerikas skogsbälte.³ En viktig komponent är skydd till miljöförsvare och stöd till ursprungsfolk och lokalsamhällen. Dessa grupper har också stärkts inom Sidas samarbeten i Asien och genom globala organisationer.

Genom att integrera biologisk mångfald som delmål inom andra målområden uppnås viktiga synergier med prioriteringar inom utvecklingssamarbetet, som fattigdomsbekämpning och mänskliga rättigheter. Sida har särskilt stärkt arbetet med integrering av biologisk mångfald genom sitt samarbete i Asien och genom stöd till svenska strategiska partnerorganisationer inom civilsamhället.

Biologisk mångfald är i första hand integrerat som delmål under strategimål för klimat och energi.⁴ Av allt utbetalat stöd till biologisk mångfald 2023 bidrar 91 procent även till mål för klimatanpassning och 57 procent till mål för utsläppsminskningar. Det tyder på att synergier mellan biologisk mångfald och övriga klimat- och miljöfrågor främjas.

I andra hand är biologisk mångfald integrerat som delmål under olika marknadsrelaterade strategimål som sysselsättning, kvinnors ekonomiska egenmakt, jordbruk och livsmedelssäkerhet samt handel.⁵ Biologisk mångfald är även i viss utsträckning integrerat som delmål under strategimål relaterade till demokrati och mänskliga rättigheter, jämställdhet och/eller hälsa.⁶

Stödet till biologisk mångfald fördelas i första hand till sektorerna allmänt miljöskydd, jordbruk, multisektorstöd, stat och civilsamhälle samt skogsbruk.

Sammantaget tyder resultaten på en god samstämmighet mellan olika strategimålsområden och att Sida bidrar till en bredd av Kunming Montreal-ramverkets (KM-GBF) åtgärdsområde.

1 UD2020/14831, daterat 14 oktober 2020

2 Uppdraget slutredovisades i maj 2024, Ärendenummer: 24/000123

3 Fostering Green Transition in Petén TEI. Insatsnummer 16235.

4 Exempel är strategierna för Bangladesh, Mocambique, Somalia, Tanzania och Östra Europa.

5 Detta är särskilt tydligt i strategierna för Afghanistan, Burkina Faso, DR Kongo, Kenya, Mali, Sudan, Tanzania och Zambia.

6 Exempelvis i den regionala strategin för Asien, Bangladesh, Colombia, Kenya, Mali, Tanzania, Uganda, samt Västra Balkan och Turkiet.

FRAMGÅNGSAKTÖRER OCH ÅTGÄRDER

Antalet bilaterala, regionala och tematiska strategier med specifika mål om biologisk mångfald ökade från 4 till 15 mellan 2020 och 2023.⁷ Den interna styrningen stärktes genom en förflyttning kopplad till biologisk mångfald i Sidas verksamhetsplan för 2022-2024. Genom denna målstyrning lyftes frågan på ett systematiskt sätt i operationalisering, genomförande och uppföljning av berörda strategier.

Ett aktivt ledarskap som bland annat systematiskt efterfrågat återrapportering mot verksamhetsplanen och strategimålen var avgörande för att driva arbetet framåt. Tillräcklig kompetens och kapacitet inom strategigenomförande team, samt tillgång till tematiskt stöd (genom verkets metod- och ämnesföreträdare och extern Helpdesk för miljö och klimat), bidrog till resultaten.

Sidas arbete med biologisk mångfald har också främjats av ett ökat globalt politiskt intresse för frågan på grund av antagandet av Kunming Montreal-ramverket som antogs 2022 och EUs gröna giv. Initiativ som Taskforce on Nature-related Financial Disclosures (TNFD) och Nature+100 har främjat intresse för och arbete med frågorna bland privata aktörer och investerare.

BIOLOGISK MÅNGFALD OCH ETT EFFEKTIVT KLIMATBISTÅND

Biologisk mångfald inkluderas i Sidas verksamhetsplan för 2024-2026 under målet för ett utökat och effektiviserat klimatbistånd. Sida har goda förutsättningar att ytterligare stärka synergier mellan genomförandet av åtaganden under Parisavtalet respektive Kunming Montreal-ramverket bland annat genom fortsatt stöd till naturbaserade lösningar inom ramen för en grön omställning och genom att främja policykoherens i samarbetsländerna. Flera nya initiativ för mobilisering av privat kapital till biologisk mångfald planeras och även Sidas ökade fokus på digitalisering i biståndet har potential att bidra till att stärka arbetet med biologisk mångfald.

Kunming Montreal-ramverket (KM-GBF)

KM-GBF antogs 2022 och utgör en viktig referenspunkt för Sidas arbete med biologisk mångfald.

KM-GBF består av tre delar:

- 1) att skydda och minska hoten mot biologisk mångfald (åtgärds mål 1-8);
- 2) hållbart nyttjande av biologisk mångfald och tillgodose människors behov (åtgärds mål 8-13); samt
- 3) att stärka verktyg och lösningar för genomförandet, inklusive involvering av alla relevanta aktörer (åtgärds mål 14-23).

Sidas stöd har hög relevans för arbetet med biologisk mångfald på global, regional och nationell nivå då det involverar en bredd av aktörer och bidrar till genomförandet av Kunming Montreal-ramverkets (KM-GBF) tre delar.

⁷ Antal strategier som explicit nämner biologisk mångfald i målbeskrivningarna och som haft utbetalningar under det aktuella året.